

Adroddiad Gwaddol y Bumed Senedd

Mawrth 2021

Senedd Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl. Mae'r Senedd, fel y'i gelwir, yn deddfu ar gyfer Cymru, yn cytuno ar drethi yng Nghymru, ac yn dwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r ddogfen hon ar wefan y Senedd:
www.senedd.cymru

Gellir cael rhagor o gopiâu o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN

Ffôn: **0300 200 6565**
E-bost: **UnedGydgysylltu@senedd.cymru**

© **Hawlfraint Comisiwn y Senedd 2021**

Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difrïol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn y Senedd sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Adroddiad Gwaddol y Bumed Senedd

Mawrth 2021

Am y fforwm Cadeiryddion

Mae Fforwm y Cadeiryddion yn dwyn Cadeiryddion pwyllgorau'r Senedd ynghyd i gydgysylltu gwaith, mynd i'r afael â materion ymarferol sy'n effeithio ar weithrediad pwyllgorau, ac yn ystyried materion strategol trawsbynciol. Caiff y Fforwm ei gadeirio gan y Llywydd ac mae'n cyfarfod tua chwe gwaith y flwyddyn..

Cadeirydd:

Elin Jones AS (Llywydd)
Plaid Cymru

Aelodau y Fforwm:

Mick Antoniw AS
Llafur Cymru

Jayne Bryant AS
Llafur Cymru

Janet Finch-Saunders AS
Ceidwadwyr Cymreig

Russell George AS
Ceidwadwyr Cymreig

John Griffiths AS
Llafur Cymru

Llyr Gruffydd AS
Plaid Cymru

Mike Hedges AS
Llafur Cymru

Ann Jones AS
Llafur Cymru

Dai Lloyd AS
Plaid Cymru

Lynne Neagle AS
Llafur Cymru

David Rees AS
Llafur Cymru

Bethan Sayed AS
Plaid Cymru

Helen Mary Jones AS
Plaid Cymru

Fforwm y Cadeiryddion

Cyflwyniad

- 1.** Wrth i ni nesáu at ddiwedd y Bumed Senedd, rydym wedi myfyrio ar ein hamser fel Cadeiryddion pwyllgorau'r Senedd ac, yn yr adroddiad hwn, rydym wedi nodi rhai agweddau ar ein profiad a fydd, yn ein barn ni, yn ddefnyddiol i Bwyllgor Busnes y Chweched Senedd pan ddaw'r amser i ystyried ei rôl yn y broses o sefydlu pwyllgorau.
- 2.** Nid yw'r adroddiad hwn yn disgrifio hanes gwaith ein pwyllgorau nac yn ddadansoddiad o'u heffeithiolrwydd. Yn hytrach, rydym yn cynnig ein barn gyfunol yn seiliedig ar ein profiad o gadeirio pwyllgorau'r Senedd dros y pum mlynedd diwethaf.
- 3.** Rydym yn dechrau'r adroddiad gan fynegi ein barn ar rôl Cadeiryddion, cyn symud i drafod rhai o'r agweddau mwy ymarferol ar sut mae pwyllgorau'n gweithredu.
- 4.** Mae'r tabl yn Atodiad A yn rhoi crynodeb o'n casgliadau a'n hargymhellion.

1. Rôl Cadeiryddion

1.1. Ethol Cadeiryddion

5. Ni yw'r garfan gyntaf o Gadeiryddion pwyllgorau'r Senedd i gael ein hethol gan y Senedd. Rydym yn cymeradwyo'r dull hwn yn unfrydol.
6. Mae cael ein hethol gan y Senedd wedi ein galluogi i weithredu gyda mwy o annibyniaeth ac awdurdod.
7. Mewn Senedd sydd wedi gweld newidiadau sylweddol i grwpiau gwleidyddol ac aelodaeth pwyllgorau, ac sydd wedi wynebu ansicrwydd mawr yn sgil ymadael â'r UE a phandemig COVID-19, mae Cadeiryddion pwyllgorau wedi darparu cysondeb pwysig i Fusnes y Senedd.

1.2. Ymrwymiad i'r rôl

8. Mae cadeirio pwyllgor yn ymrwymiad sylweddol. Rhaid i gadeirydd roi cryn dipyn o'i amser y tu allan i gyfarfodydd pwyllgor i berfformio'n effeithiol. Mae'r rôl yn un o ddarparu arweinyddiaeth a chyfeiriad strategol, a meithrin perthnasoedd ag aelodau pwyllgorau sydd, yn ei dro, yn hwyluso ymddiriedaeth a chonsensws. Mae'r rôl hefyd yn gofyn am ymgysylltu â rhanddeiliaid, cynrychioli'r pwyllgor mewn digwyddiadau allanol, gwaith cyfryngau, datblygu arbenigedd polisi ac ymgymryd â datblygiad proffesiynol.
9. Yn ddelfrydol, byddai Cadeiryddion pwyllgorau yn cael eu rhyddhau o'u dyletswyddau seneddol eraill i'w galluogi i ganolbwyntio'n llawn amser ar fod yn Gadeirydd pwyllgor h.y. peidio ag eistedd ar bwyllgor arall a/neu beidio â bod yn llefarydd ar ran y blaid.

Argymhelliad 1. Er ein bod yn cydnabod y gallai hyn fod yn anodd ei gyflawni, rydym yn argymhell bod arweinwyr grwpiau pleidiau gwleidyddol yn y Chweched Senedd yn ystyried lleihau'r dyletswyddau seneddol a osodir ar aelodau o'u grŵp sy'n Gadeiryddion pwyllgorau, ac i osgoi gwrthdaro buddiannau posibl wrth ddyrannu cyfrifoldebau llefarydd.

1.3. Pennu'r cyfeiriad iawn

10. Mae'n bwysig bod Cadeiryddion pwyllgorau yn gwneud popeth o fewn eu gallu i sicrhau bod y diwylliant cywir yn cael ei sefydlu o fewn eu pwyllgorau ar ddechrau Senedd, fel bod aelodau pwyllgorau, yn enwedig Aelodau newydd o'r Senedd, yn deall gwerth gwaith pwyllgor ac yn ymrwymo iddo.

11. Mae ein profiad o'r Bumed Senedd wedi dangos bod cymryd amser ar ddechrau bywyd pwyllgor i ddatblygu strategaeth sy'n ymgysylltu ag aelodau'r pwyllgor, yn gosod amcanion, ac yn mapio sut mae pwyllgor yn dymuno gweithredu yn hanfodol er mwyn cyflawni hyn.

Argymhelliad 2. Rydym yn argymhell bod pwyllgorau'r Chweched Senedd yn treulio amser yn sefydlu amcanion hirdymor ar gyfer eu gwaith, strategaeth ar gyfer cyflawni eu hamcanion, a gweledigaeth o sut y maent yn dymuno gweithredu, cyn penderfynu ar fanylion eu rhaglenni gwaith.

12. Mae'n dilyn y dylai Cadeiryddion, trwy eu Clercod, sicrhau bod unrhyw Aelod sy'n ymuno â phwyllgor yn ystod Senedd yn cael cyfnod cynefino priodol i sicrhau eu bod yn ymwybodol o sut mae'r pwyllgor y maent yn ymuno ag ef yn gweithredu. At hynny, dylid rhoi cyfle i aelod newydd o'r pwyllgor gyfrannu at y gwaith o ddatblygu dull strategol pwyllgor yn y dyfodol.

13. Mae craffu effeithiol yn gofyn am flaenoriaethu. Mae ein profiad wedi dangos pwysigrwydd blaenoriaethu nifer gyfyngedig o faterion a chynnal ffocws arnynt dros amser. Mae hyn yn aml yn cael mwy o effaith ar bolisi a chyflawni'r Llywodraeth.

Ymgysylltu

---

14. Mae pwyllgorau yn y Bumed Senedd wedi ymgysylltu â dinasyddion, rhanddeiliaid ac arbenigedd mewn amrywiaeth o ffyrdd.

15. Mae ystyried gyda phwy y mae angen i bwyllgor ymgysylltu â hwy, a sut orau i ymgysylltu â hwy, er mwyn cyflawni amcanion pwyllgor yn rhan arferol o gynllunio gwaith.

16. Mae cyfle ehangach i bwyllgorau, wrth sefydlu eu hunain ar ddechrau'r Senedd nesaf, osod dull mwy cyffredinol o ymgysylltu fel rhan o'u strategaeth unigol i gyflawni'r amcanion a osodir ganddynt.

17. Er enghraifft, gallai pwyllgor benderfynu:

- blaenoriaethu cael presenoldeb personol yn rheolaidd ar draws gwahanol leoliadau yng Nghymru;
- defnyddio dull gweithredu rhithwir yn bennaf;
- treulio llai o amser mewn cyfarfodydd ffurfiol a mwy o amser yn gweithio mewn ffyrdd eraill;

- blaenoriaethu ymgysylltu â dinasyddion (efallai drwy ddefnyddio cynullïadau dinasyddion); a/neu
- blaenoriaethu ymgysylltu arbenigol.

18. Wrth gwrs, mae llawer o ddulliau gweithredu eraill yn bosibl, nodir y rhai uchod fel enghraifft yn unig.

Argymhelliad 3. Rydym yn argymhell bod pwyllgorau yn ystyried eu dull ehangach o ymgysylltu pan fyddant yn sefydlu eu hamcanion a'u strategaeth ar ddechrau'r Chweched Senedd.

19. Mae mwy y gellir ei wneud i ddeall y bobl y mae pwyllgorau yn ymgysylltu â hwy. Dylid ystyried sut y gellir casglu data fel y gall pwyllgorau ddeall yn well pwy y maent yn ymgysylltu â hwy drwy eu gwaith ac, yn hollbwysig efallai, pwy nad ydynt yn eu cyrraedd eto.

Argymhelliad 4. Rydym yn argymhell bod gwybodaeth am y bobl y mae pwyllgorau yn ymgysylltu â hwy yn cael ei chasglu a'i hadrodd drwy gydol y Chweched Senedd er mwyn galluogi pwyllgorau a Fforwm y Cadeiryddion i fonitro pwy y mae pwyllgorau yn ymgysylltu â hwy ac a yw'r ymgysylltiad hwnnw yn cyflawni amcanion y pwyllgor.

Cymorth i'r pwyllgorau

---

20. Mae'r cymorth a roddir i ni, ac i'n pwyllgorau, gan staff Comisiwn y Senedd yn cael ei werthfawrogi'n fawr iawn.

21. Er ei fod yn bosibl y bydd angen lefel uwch o gymorth ar bwyllgor pan gaiff ei sefydlu ac yn ystod ei flynyddoedd cyntaf o weithredu, dylai'r dull o gefnogi pwyllgorau aeddfedu wrth iddynt ddatblygu, a bod yn gymesur ag anghenion pob pwyllgor ar adeg benodol.

Argymhelliad 5. Rydym yn argymhell bod Cadeiryddion, gyda chefnogaeth eu Clercod, yn ystyried y cymorth sydd ei angen ar aelodau pwyllgorau o bryd i'w gilydd. Efallai fod dadl dros addasu'r gefnogaeth honno wrth i aelodau'r pwyllgor ddatblygu yn eu rolau dros gyfnod Senedd, ac wrth i bwyllgor wynebu gwahanol dasgau.

1.4. Deall effaith gwaith pwyllgorau

22. Rydym yn credu bod angen gwneud mwy i ddeall effaith gwaith pwyllgorau.

- 23.** Mae'r Athro Diana Stirbu wedi cael ei chomisiynu i ddatblygu fframwaith ar gyfer gwerthuso effeithiolrwydd pwyllgorau'r Senedd yn y Chweched Senedd.
- 24.** Bydd hyn yn cynnwys cynnig ar gyfer sut y gall pwyllgorau fonitro amrywiaeth eu hymgysylltiad yn well a sut y gall Fforwm y Cadeiryddion chwarae rôl wrth ystyried y darlun cyffredinol o ran amrywiaeth ymgysylltiad pwyllgorau.
- 25.** Yn ein cyfarfod ar 22 Hydref 2020, gwnaethom gymeradwyo'r dull i'w gymryd gan yr Athro Stirbu i'r gwaith hwn, a chyfrannodd nifer o Gadeiryddion at ei gwaith.
- 26.** Disgwylir adroddiad terfynol o waith yr Athro Stirbu ym mis Ebrill 2021.

Argymhelliad 6. Rydym yn argymhell bod Fforwm Cadeiryddion y Chweched Senedd yn ystyried adroddiad yr Athro Stirbu cyn gynted â phosibl yn y Chweched Senedd.

2. Strwythurau pwyllgorau

2.1. Maint pwyllgorau

27. Mae maint pwyllgorau yn amrywio yn ôl gofynion swyddogaeth a chydbwysedd gwleidyddol.

Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth

---

28. Dechreuodd y Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth y Bumed Senedd gydag wyth aelod. Roedd hyn yn ostyngiad mewn maint o'i gymharu â'r Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth yn y Pedwerydd Cynulliad [Senedd], a oedd yn gweithredu gyda 10 o aelodau.

29. Ar 18 Mehefin 2019, gostyngwyd aelodaeth y Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth i chwe aelod.

30. Er yr oedd gan rai Cadeiryddion amheuan ar y dechrau o ran lleihau maint y Pwyllgorau o wyth i chwe aelod, oherwydd y risg uwch o gyfarfodydd heb gworwm, mae'r rhan fwyaf yn credu bod presenoldeb ac ymgysylltu ag aelodau wedi gwella ers y gostyngiad mewn maint.

31. Er mwyn cadarnhau ein barn ar bresenoldeb, mae swyddogion Comisiwn y Senedd wedi rhoi data presenoldeb cyfanredol i ni ar gyfer y pwyllgorau hynny y mae'r newid yn nifer yr aelodau yn effeithio arnynt.

32. Mae'r data hwn yn rhoi syniad bod presenoldeb wedi gwella yn sgil gostwng maint y pwyllgorau.¹

33. Er hwylustod, gellir nodi hyn fel nifer cyfartalog y seddi sy'n cael eu gadael yn wag ar draws y pwyllgorau yr effeithir arnynt. Mae sedd wag yn golygu nad yw aelod wedi mynychu cyfarfod ac nad oes eilydd wedi mynychu yn ei le h.y. mae sedd wedi cael ei gadael yn wag drwy gydol cyfarfod.

34. Oherwydd y newid sylweddol i'r ffordd y mae pwyllgorau wedi gweithredu ers cyflwyno cyfyngiadau iechyd cyhoeddus mewn ymateb i bandemig COVID-19, rydym wedi cyfyngu'r cyfnod ar gyfer cymharu hyd at yr adeg pan symudodd pwyllgorau i weithredu'n rhithwir.

---

¹ Cofnodir bod aelod pwyllgor wedi mynychu cyfarfod pwyllgor os yw'n mynychu unrhyw ran o gyfarfod pwyllgor.

Nifer yr aelodau	Nifer cymedrig y seddi sy'n cael eu gadael yn wag bob wythnos ar draws pwyllgorau yr effeithir arnynt (i'r sedd lawn agosaf)
Wyth aelod (cyn 18 Mehefin 2019)	7
Chwe aelod (rhwng 19 Mehefin 2019 a 26 Ebrill 2020)	4

35. Er ei fod yn sylw sy'n fwy perthnasol i adran arall o'r adroddiad hwn, mae'r data a gawsom hefyd wedi dangos gwelliant pellach o ran presenoldeb ar gyfer y garfan hon o bwyllgorau ers iddynt symud i gyfarfodydd rhithwir.²

Nifer yr aelodau	Nifer cymedrig y seddi sy'n cael eu gadael yn wag bob wythnos ar draws pwyllgorau yr effeithir arnynt (i'r sedd lawn agosaf)
Chwe aelod (gan weithredu â chyfarfodydd rhithwir h.y. ar ôl 27 Ebrill 2020).	2

36. Credwn fod y Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth llai a welwyd yn y Bumed Senedd wedi gweithredu'n dda. Byddai cynnydd ym maint pwyllgorau, heb leihad yn nifer cyffredinol y pwyllgorau, yn gwanhau'r ffocws y gall aelodau unigol ei roi i waith pwyllgor (gan y byddai'n ofynnol i fwy o aelodau eistedd ar sawl pwyllgor).

37. Mae'r penderfyniad ynglŷn â maint pwyllgorau yn rhyngddibynnol ag ystyried nifer y pwyllgorau, eu swyddogaethau, a chyfansoddiad gwleidyddol Senedd.

Argymhelliad 7. Gan gydnabod bod yn rhaid ystyried y ffactorau ym mharagraff 37 hefyd, rydym yn argymhell y byddai aelodaeth o chwech (ac yn sicr dim mwy nag wyth), yn lle da i Bwyllgor Busnes y Chweched Senedd ddechrau pan fydd yn ystyried sefydlu Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth.

² Efallai bod ffactorau eraill, y tu hwnt i symud i gyfarfodydd rhithwir, wedi cyfrannu at y gwelliant o ran presenoldeb. Er enghraifft, lleihad mewn ymrwymadau sy'n cystadlu o ganlyniad i'r cyfyngiadau iechyd cyhoeddus.

38. Wrth wneud yr argymhelliad hwn, nodwn hefyd fod newidiadau rheolaidd i aelodaeth pwyllgorau yn broblemus a bod sicrhau parhad aelodaeth yn allweddol i ddatblygu arbenigedd pwnc a chydlyniant pwyllgorau.

Pwyllgorau Arbenigol

---

39. Mae'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad wedi gweithredu'n dda gydag aelodaeth o bedwar, yng ngoleuni ei swyddogaeth benodol.

40. Ar y llaw arall, cafodd y Pwyllgor Deisebau broblemau i gynnal cworwm pan yr oedd ganddo aelodaeth o bedwar. Mae'r problemau hyn wedi lleihau i raddau helaeth ers iddo gael ei ehangu i bum aelod. Cafodd problemau sicrhau cworwm y Pwyllgor Deisebau ei effeithio hefyd o ganlyniad i'r ffaith bod ganddo aelodau annibynnol, nad ydynt yn gallu anfon dirprwy mewn amgylchiadau lle na allant ddod i gyfarfod.

41. Mae'r Pwyllgor Craffu ar Waith y Prif Weinidog wedi nodi bod ei aelodaeth, sy'n cynnwys holl Gadeiryddion pwyllgorau eraill, wedi bod yn rhy fawr, ac mae o'r farn y byddai aelodaeth o wyth yn fwy priodol i bwyllgor sydd â'i swyddogaethau.

Argymhelliad 8. Rydym yn argymhell y dylid adolygu maint y Pwyllgor Craffu ar Waith y Prif Weinidog yn y Chweched Senedd, yng ngoleuni profiad yn y Bumed Senedd.

42. O ganlyniad i'r gostyngiad ym maint y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus yn ystod y Senedd hon, roedd y cydbwysedd gwleidyddol ar y Pwyllgor yn ffafrio'r wrthblaid. Cafodd hyn effaith sylweddol ar ddeinameg y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus.

43. Nid oedd maint y Pwyllgor Cyllid yn effeithio'n benodol ar ei weithrediad. Roedd gan y Pwyllgor Cyllid gydbwysedd gwleidyddol a oedd yn ffafrio'r wrthblaid hefyd.

44. Mae'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad wedi cael llwyth gwaith cynyddol yn y Bumed Senedd, gan olygu bod angen cyfarfodydd ychwanegol a mwy o ymrwymiad amser gan ei aelodau, yn ogystal â chymorth ychwanegol.

2. 2. Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth â swyddogaeth ddeuol

45. Credwn fod Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth cyfun h.y. pwyllgorau sy'n cyfuno rolau craffu ar bolisi a deddfwriaeth yn gweithio'n dda.

- 46.** Mae camau nad ydynt yn rhai deddfwriaethol a chamau deddfwriaethol yn rhyngddibynnol o fewn maes polisi. Mae'n hanfodol deall y camau hyn yn eu cyfanrwydd er mwyn craffu'n effeithiol ar y llywodraeth.
- 47.** Er bod gweithdrefnau penodol yn berthnasol i'r gwaith o graffu ar Filiau, mae cyd-destun polisi ehangach y mae pob darn o ddeddfwriaeth yn rhan ohono. Mae gwybodaeth bwnc o leiaf mor bwysig i'r gwaith o graffu ar Fil â bod yn gyfarwydd â'r weithdrefn.
- 48.** Mae Aelodau, a Chadeiryddion yn benodol, yn datblygu gwybodaeth bolisi a chysylltiadau â rhanddeiliaid sy'n amhrisiadwy pan gânt eu cymhwyso i'r ddwy swyddogaeth.
- 49.** Gall pwysau'r gwaith craffu ar Filiau effeithio ar allu pwyllgor i fynd ar drywydd agweddau eraill ar ei gylch gwaith, yn enwedig pan fydd Biliau'r llywodraeth yn cael eu dosbarthu'n anwastad ar draws meysydd polisi. Gall hyn leihau gallu pwyllgor i graffu ar Lywodraeth Cymru mewn meysydd eraill o gylch gwaith pwyllgor.
- 50.** Mae mwy y gellir ei wneud i fynd i'r afael â rhywfaint o'r pwysau hwn heb symud oddi wrth fodel gweithredu ar gyfer pwyllgorau sy'n canolbwyntio ar y dull swyddogaeth ddeuol. Rydym yn mynd i'r afael â hyn yn ddiweddarach yn yr adroddiad hwn.

Argymhelliad 9. Rydym yn argymhell y dylai'r Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth â swyddogaeth ddeuol barhau yn y Chweched Senedd.

2.3. Cylchoedd gwaith

- 51.** Yn y rhan fwyaf o achosion, ni chafwyd problemau gyda chylchoedd gwaith pwyllgorau. Sefydlwyd y Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth heb ffiniau llym i'w cylch gwaith er mwyn caniatáu iddynt fynd ar drywydd materion y tu hwnt i seilol polisiâu. Mae hyn wedi bod yn fantais ar adegau wrth reoli llwythi gwaith craffu a mynd ar drywydd materion sy'n berthnasol i wahanol gyfrifoldebau Gweinidogol.
- 52.** Sefydlwyd y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol gyda chylch gwaith penodol yn ymwneud ag ymadawiad y DU â'r UE. Er ei bod yn ymddangos yn annhebygol y bydd pwyllgor sydd â'r un cylch gwaith yn cael ei sefydlu yn y Chweched Senedd, cyflawnodd ystod o swyddogaethau craffu y bydd

angen i Bwyllgor Busnes y Chweched Senedd eu hystyried wrth gynnig strwythur pwyllgor.³

53. Mae rhai pwyllgorau wedi wynebu llwythi gwaith a oedd bron yn anghynladwy ar adegau yn ystod y Bumed Senedd. Yn benodol, rydym yn nodi ehangder cylch gwaith y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau a'i lwyth gwaith craffu ar Filiau, a maint y ddeddfwriaeth y bu'n rhaid i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad eu hystyried ar adegau ochr yn ochr â'i gylch gwaith craffu arall.

Nifer y Biliau a drafodwyd gan y pwyllgor cyfrifol

Y pwyllgor cyfrifol	Biliau
Y Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig	1
Pwyllgor o'r Senedd Gyfan	3
Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg	4
Y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol	1
Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau	1 ⁴
Y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau	6
Y Pwyllgor Cyllid ⁵	1
Y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon	5
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad	2

54. Mae'r Pwyllgor Deisebau wedi gweld cynnydd sylweddol yn nifer y deisebau y mae'n ofynnol iddo eu hystyried. Bydd angen ystyried sut i reoli'r cynnydd hwn yn y llwyth gwaith, os bydd nifer y deisebau a geir yn parhau i gynyddu yn y Chweched Senedd.

Argymhelliad 10. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn rhannu cymaint o wybodaeth â phosibl mewn perthynas â'i rhaglen ddeddfwriaethol ar

³ Nid yw agweddau ar gylch gwaith y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol yn gweithredu mwyach o ganlyniad i'r ffordd y mae'r broses o ymadael â'r UE wedi datblygu ers sefydlu'r Pwyllgor. Dyma'r rheswm pam ei bod yn ymddangos yn annhebygol y bydd pwyllgor sydd â'r un cylch gwaith yn cael ei sefydlu yn y Chweched Senedd.

⁴ Cafodd y Bil a gyfeiriwyd i Bwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau ei dynnu'n ôl yn fuan ar ôl ei gyflwyno (y Bil Gwasanaethau Bysiau (Cymru)).

⁵ Cyflwynodd y Pwyllgor Cyllid ei Fil ei hun hefyd, sydd bellach yn Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019.

gyfer y Chweched Senedd cyn gynted ag y bo modd yn y Chweched Senedd, fel y gall y Pwyllgor Busnes ystyried y goblygiadau i bwyllgorau a'u llwyth gwaith.

Argymhelliad 11. Gall y broses o graffu ar Filiau ei hun greu rhwystrau i bwyllgor a'i staff. Rydym yn argymhell bod Pwyllgor Busnes y Chweched Senedd (neu bwyllgor arall sy'n gyfrifol am weithdrefnau'r Senedd) yn cynnal adolygiad o'r broses o gynnal gwaith craffu ar Filiau i asesu a yw mor effeithlon ac effeithiol ag y gallai fod.

55. Credwn y dylid cynnwys rhywfaint o gapasiti ychwanegol yn y system bwyllgorau.

56. Rydym yn cydnabod bod Pwyllgor Busnes y Bumed Senedd wedi sefydlu Pwyllgor Polisi a Deddfwriaeth wrth gefn yn wreiddiol a oedd i'w ddefnyddio fel ffordd o leddfu pwysau yn y system bwyllgorau a sicrhau bod capasiti digonol i greu pwyllgor â therfyn amser i ystyried Diwygio Etholiadol y Senedd yn ystod y Bumed Senedd.

57. Yn ddealladwy, ailbennwyd tasg newydd yn gyflym i'r Pwyllgor wrth gefn i ystyried y goblygiadau i Gymru sy'n deillio o'r broses Brexit (fel y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol) gan adael y Pwyllgor hwnnw heb fawr o gapasiti i ystyried Biliau nad ydynt yn gysylltiedig â'i gylch gwaith craidd.⁶

Argymhelliad 12. Rydym yn argymhell bod Pwyllgor Busnes y Chweched Senedd, wrth ystyried sefydlu pwyllgorau, yn ystyried y ffordd orau o gynnwys capasiti a hyblygrwydd ychwanegol i ymateb i gyfnodau brig mewn llwythi gwaith pwyllgorau.

58. Rydym wedi gweld nifer o achosion lle mae pwyllgorau'r Senedd wedi gweithio gyda'i gilydd yn ystod y Bumed Senedd.

59. Rydym hefyd wedi gweld cynnydd mewn gwaith rhyngseneddol, er enghraifft trwy'r Fforwm Rhyngseneddol ar Brexit ac mewn perthynas â'r Fframweithiau Polisi Cyffredin ledled y DU.

60. Rydym yn cymeradwyo pwyllgorau'r Senedd sy'n gweithio gyda'i gilydd.

---

⁶ Ystyriodd y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol un Bil Senedd, sef y Bil Rheoleiddio Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig (Cymru). Fe reolodd hyn trwy greu is-bwyllgor. Mae'n ystyried ystod eang o faterion deddfwriaethol eraill, gan gynnwys Biliau'r DU, y broses o ddargadw Cyfraith yr UE, a deddfwriaeth sy'n gysylltiedig â'r rhaglen fframweithiau cyffredin.

61. Rydym yn cydnabod y gwerth y gall gweithio rhyngseneddol ei gyfrannu at ein gwaith.

Argymhelliad 13. Rydym yn argymell bod Pwyllgor Busnes y Chweched Senedd yn ystyried a oes unrhyw gamau y gall eu cymryd i helpu i alluogi gweithio ar y cyd rhwng pwyllgorau'r Senedd a gweithio rhyngseneddol, er enghraifft wrth gynllunio amserlenni busnes pwyllgorau.

2. 4. Cyfarfodydd rhithwir

62. Yn ein barn ni, mae dulliau rhithwir a hybrid o gynnal busnes pwyllgorau yma i aros ar ryw ffurf neu'i gilydd, ochr yn ochr â chynnal cyfarfodydd personol yn y Senedd ac mewn mannau eraill.

63. Mae ein profiad o weithredu o bell yn ystod y pandemig COVID-19 wedi dangos y gall pwyllgorau weithredu'n effeithiol trwy ddefnyddio technoleg cyfarfodydd rhithwir.

64. At hynny, mae gan y defnydd hwn o dechnoleg y potensial i wneud busnes pwyllgorau yn fwy hygyrch a hyblyg mewn nifer o ffyrdd. Mae hyn o fudd i aelodau'r pwyllgor a'r rhai a wahoddir i gyfrannu at waith pwyllgor.

65. Heb gyfyngiadau gofod ffisegol a'r angen i roi cyfrif am amser teithio, gellir cynnull cyfarfodydd rhithwir yn gyflymach ac ar adegau yn ystod yr wythnos na fyddai efallai wedi bod yn addas ar gyfer busnes y Senedd o'r blaen.

66. Mae'n bosibl y gallai'r hyblygrwydd hwn alluogi busnes pwyllgorau i ystyried cyfrifoldebau teuluol aelodau pwyllgorau, staff, a'r rhai a wahoddir i gyfrannu at fusnes pwyllgorau yn well.

Argymhelliad 14. Rydym yn argymell, o fewn y ffiniau a osodwyd ar gyfer busnes pwyllgorau gan Gomisiwn y Senedd a'r Pwyllgor Busnes yn y Chweched Senedd, y dylai fod yn fater i bwyllgorau unigol benderfynu ar eu dull gweithredu fesul cyfarfod h.y. a fydd cyfarfodydd yn bersonol, hybrid, a/neu'n gyfarfodydd a gynhelir o bell, a dyma fydd y ffordd orau o'u galluogi i gyflawni eu hamcanion.

2. 5. Fforwm y Cadeiryddion

67. Mae Fforwm y Cadeiryddion wedi ychwanegu gwerth at ein gwaith trwy ddarparu amgylchedd lle gallwn fynd i'r afael â materion craffu trawsbynciol, rhannu arfer da, ac edrych yn fwy strategol ar waith pwyllgorau.

68. Yn ogystal, fel fforwm ymgynghorol, mae wedi helpu i lywio penderfyniadau Comisiwn y Senedd a'r Pwyllgor Busnes sy'n effeithio ar sut mae'r pwyllgorau'n gweithredu. Er enghraifft, mewn perthynas ag amserlennu a newidiadau i fusnes sy'n ofynnol o ganlyniad i bandemig y Coronafeirws.

69. Credwn fod Fforwm y Cadeiryddion yn gweithio'n dda fel grŵp anffurfiol ac rydym yn croesawu penderfyniad y Pwyllgor Busnes i ddarparu slot cyfarfod ar yr amserlen i'r Fforwm ar ddiwedd pob hanner tymor.

Argymhelliad 15. Rydym yn argymhell bod y Llywydd yn sefydlu Fforwm Cadeiryddion yn y Chweched Senedd a bod Pwyllgor Busnes y Chweched Senedd yn trefnu slot rheolaidd ar yr amserlen i'r Fforwm gyfarfod.

Atodiad A – Crynodeb o’n barn

Ethol Cadeiryddion

Ni yw'r garfan gyntaf o Gadeiryddion pwyllgorau'r Senedd i gael ein hethol gan y Senedd. Rydym yn cymeradwyo'r dull hwn yn unfrydol.

Ymrwymiad i'r rôl

Argymhelliad 1. Er ein bod yn cydnabod y gallai hyn fod yn anodd ei gyflawni, rydym yn argymhell bod arweinwyr grwpiau pleidiau gwleidyddol yn y Chweched Senedd yn ystyried lleihau'r dyletswyddau seneddol a osodir ar aelodau o'u grŵp sy'n Gadeiryddion pwyllgorau, ac i osgoi gwrthdaro buddiannau posibl wrth ddyrannu cyfrifoldebau llefarydd.

Pennu'r cyfeiriad iawn.

Argymhelliad 2. Rydym yn argymhell bod pwyllgorau'r Chweched Senedd yn treulio amser yn sefydlu amcanion hirdymor ar gyfer eu gwaith, strategaeth ar gyfer cyflawni eu hamcanion, a gweledigaeth o sut y maent yn dymuno gweithredu, cyn penderfynu ar fanylion eu rhaglenni gwaith.

Argymhelliad 3. Rydym yn argymhell bod pwyllgorau yn ystyried eu dull ehangach o ymgysylltu pan fyddant yn sefydlu eu hamcanion a'u strategaeth ar ddechrau'r Chweched Senedd.

Argymhelliad 4. Rydym yn argymhell bod gwybodaeth am y bobl y mae pwyllgorau yn ymgysylltu â hwy yn cael ei chasglu a'i hadrodd drwy gydol Chweched Senedd er mwyn galluogi pwyllgorau a Fforwm y Cadeiryddion i fonitro pwy y mae pwyllgorau yn ymgysylltu â hwy ac a yw'r ymgysylltiad hwnnw yn cyflawni amcanion y pwyllgor.

Argymhelliad 5. Rydym yn argymhell bod Cadeiryddion, gyda chefnogaeth eu Clercod, yn ystyried y cymorth sydd ei angen ar aelodau pwyllgorau o bryd i'w gilydd. Efallai fod dadl dros addasu'r gefnogaeth honno wrth i aelodau'r pwyllgor ddatblygu yn eu rolau dros gyfnod Senedd, ac wrth i bwyllgor wynebu gwahanol dasgau.

Deall effaith gwaith pwyllgorau

Argymhelliad 6. Rydym yn argymhell bod Fforwm Cadeiryddion y Chweched Senedd yn ystyried adroddiad yr Athro Stirbu cyn gynted â phosibl yn y Chweched Senedd.

Maint pwyllgorau

Argymhelliad 7. Gan gydnabod bod yn rhaid ystyried y ffactorau ym mharagraff 36 hefyd, rydym yn argymhell y byddai aelodaeth o chwech (ac yn sicr dim mwy nag wyth), yn lle da i Bwyllgor Busnes y Chweched Senedd ddechrau pan fydd yn ystyried sefydlu Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth.

Argymhelliad 8. Rydym yn argymhell y dylid adolygu maint y Pwyllgor Craffu ar Waith y Prif Weinidog yn y Chweched Senedd, yng ngoleuni profiad yn y Bumed Senedd.

Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth â swyddogaeth ddeuol

Argymhelliad 9. Rydym yn argymhell y dylai'r Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth â swyddogaeth ddeuol barhau yn y Chweched Senedd.

Cylchoedd gwaith

Argymhelliad 10. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn rhannu cymaint o wybodaeth â phosibl mewn perthynas â'i rhaglen ddeddfwriaethol ar gyfer y Chweched Senedd cyn gynted ag y bo modd yn y Chweched Senedd, fel y gall y Pwyllgor Busnes ystyried y goblygiadau i bwyllgorau a'u llwyth gwaith.

Argymhelliad 11. Gall y broses o graffu ar Filiau ei hun greu rhwystrau i bwyllgor a'i staff. Rydym yn argymhell bod Pwyllgor Busnes y Chweched Senedd (neu bwyllgor arall sy'n gyfrifol am weithdrefnau'r Senedd) yn cynnal adolygiad o'r broses o gynnal gwaith craffu ar Filiau i asesu a yw mor effeithlon ac effeithiol ag y gallai fod.

Argymhelliad 12. Rydym yn argymhell bod Pwyllgor Busnes y Chweched Senedd, wrth ystyried sefydlu pwyllgorau, yn ystyried y ffordd orau o gynnwys capasiti a hyblygrwydd ychwanegol i ymateb i gyfnodau brig mewn llwythi gwaith pwyllgorau.

Argymhelliad 13. Rydym yn argymhell bod Pwyllgor Busnes y Chweched Senedd yn ystyried a oes unrhyw gamau y gall eu cymryd i helpu i alluogi gweithio ar y

cyd rhwng pwyllgorau'r Senedd a gweithio rhyngseneddol, er enghraifft wrth gynllunio amserlenni busnes pwyllgorau.

Cyfarfodydd rhithwir

Argymhelliad 14. Rydym yn argymhell, o fewn y ffiniau a osodwyd ar gyfer busnes pwyllgorau gan Gomisiwn y Senedd a'r Pwyllgor Busnes yn y Chweched Senedd, y dylai fod yn fater i bwyllgorau unigol benderfynu ar eu dull gweithredu fesul cyfarfod h.y. a fydd cyfarfodydd yn bersonol, hybrid, a/neu'n gyfarfodydd a gynhelir o bell, a dyma fydd y ffordd orau o'u galluogi i gyflawni eu hamcanion.

Fforwm y Cadeiryddion

Argymhelliad 15. Rydym yn argymhell bod y Llywydd yn sefydlu Fforwm Cadeiryddion yn y Chweched Senedd a bod Pwyllgor Busnes y Chweched Senedd yn trefnu slot rheolaidd ar yr amserlen i'r Fforwm gyfarfod.